

CEZA ZAMANAŞIMININ UYGULANMA KOŞULLARI

I- GENEL OLARAK

Öğretide ve Yargıtay kararlarında benimsendiği üzere, tazminat davalarına daha uzun süreli ceza davasına ilişkin zamanaşımının uygulanması için, haksız eylemin yalnızca **suç niteliği** taşıması yeterli görülmüş; ayrıca eylemi işleyen hakkında ceza kovuşturması yapılmış ve mahkumiyet kararı verilmiş olması koşulu aranmamıştır.¹

Eğer suçun işlendiğine veya işlenmediğine ilişkin ceza mahkemesinin kesin bir kararı varsa, hukuk hakimi bu karara uyacak; böyle bir karar yoksa veya kanıt yetersizliği nedeniyle ya da suç kastı bulunmadığı gerekçesi ile aklama (beraat) kararı verilmişse, hukuk hakimi, haksız eylemin suç niteliğini doğrudan araştıracaktır.²

818 sayılı Borçlar Yasası 53.maddesine göre: “Hakim kusur bulunup bulunmadığına veya haksız eylemi işleyenin ayırtım gücüne sahip olup olmadığına karar vermek için, ceza hukukunun sorumluluk kurallarıyla bağlı olmadığı gibi, ceza mahkemesince verilen aklama (beraat) kararıyla da bağlı değildir. Bundan başka, ceza mahkemesinin kararı, kusurun değerlendirilmesi ve zarar tutarının saptanması konularında da hukuk hakimini bağlamaz.”

6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanunu’nun 74.maddesine göre:

“Hâkim, zarar verenin kusurunun olup olmadığı, ayırt etme gücünün bulunup bulunmadığı hakkında karar verirken, ceza hukukunun sorumlulukla ilgili hükümleriyle bağlı olmadığı gibi, ceza hâkimi tarafından verilen beraat kararıyla da bağlı değildir.

Aynı şekilde, ceza hâkiminin kusurun değerlendirilmesine ve zararın belirlenmesine ilişkin kararı da, hukuk hâkimini bağlamaz.”

Görüldüğü gibi, yasa hükmü ile hukuk hakimi, ceza mahkemesi kararları karşısında bağımsız kılınmış; ceza mahkemesince haksız eylemin suç niteliği saptanmamışsa, hukuk hakimine bunu kendiliğinden ve özgürce araştırma ve sonucuna göre karar verme yetkisi tanınmıştır.³

¹ Y.HGK. 18.11.1981 gün 1979/4-231 E. 1981/744 K. sayılı (YKD.1982/6-763), 4.HD. 6.1.1976 gün 75/4858-76/74 sayılı (YKD.1977/2-190), 4.HD.20.9.1979 gün 4725-9975 sayılı (YKD.1980/8-1082), 4.HD. 8.7.1986 gün 4736-5453 sayılı (YKD.1986/11-1621), 4.HD. 25.1.1990 gün 89/6101-90/285 sayılı (YKD.1990/4-535) kararlarına göre :”Ceza zamanaşımının uygulanabilmesi için haksız eylemin sadece suç niteliğinde bulunması yeterlidir. Eylemi işleyen hakkında kamu davasının açılmış olması veya mahkumiyet kararı verilmiş bulunması gerekli olmadığı gibi, sanığın mahkumiyet kararından sonra ölmüş olması hali de buna engel değildir.”

² Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop,a.g.e.,sf.722-724; Y.HGK. 18.11.1981 gün 1979/4-231 E. 1981/744 K. göre: “Hukuk hakimi, ceza tertibine ilişkin olarak ceza hakimince verilen ve suçun işlendiğini ya da işlenmediğini kesinlikle tesbit eden bir hüküm varsa, bununla bağlıdır. (BK.m.53) Ancak, ceza hakimi eylemin suç olup olmadığı üzerinde durmaksızın delil yetersizliği nedeniyle beraat kararı vermiş olursa, hukuk hakimi bununla bağlı olmayarak haksız eylemin suç niteliğini taşıyıp taşımadığını araştırır.” (YKD.1982/6-763)

³ Y.4. H.D. 20.9.1979 gün E. 1979/4725,K. 1979/9975 sayılı kararından: “...tazminat davasına neden olan haksız eylemin faili hakkında ceza kovuşturması yapılmamış ise, B.K.nun 60. maddesine göre zamanaşımı meselesini inceleyen hukuk hakiminin, haksız eylemin gerçekten cezayı gerektirir nitelikte olup olmadığını, cezayı gerektiriyorsa, eylemin ceza hukuku bakımından daha uzun zamanaşımına tabi kılınıp kılınmadığını araştırması ve eylem daha uzun zamanaşımına tabi kılınmışsa bu uzamış ceza zamanaşımı süresini uygulaması gerekir.” (YKD.1980/8-1084) – Y.4.HD. 11.5.1973 gün E. 1972/7158, K. 5969 sayılı kararından :” ...Haksız eylemin suç niteliğini taşıdığı takdirde hukuk hakiminin ceza hakimi kadar sınırsız yetkiye sahip olduğu Hukuk Genel Kurulunun 25.11.1964 gün ve 1021/677 sayılı kararında belirtildiği gibi, dairemizin yerleşmiş uygulaması da bu yoldadır.”(İst.Bar.Der. 1973, sayı :7-8,sf.832) – HGK.18.11.1981 gün 1979/4-231 E. 1981/744 sayılı kararının YKD. 1982/6’deki yayınlanmış biçimine göre sayfa:766, ilk paragraf, son cümle :”Bunun gibi ortada böyle bir hükmün bulunmaması halinde de hukuk hakimi, cezai sorumluluğu gerektiren bir eylemin işlenmiş olup olmadığını serbestçe inceleyip takdir eder ve olaya uygulanacak zamanaşımını belirler.” – Y.4.HD. 11.10.2001 gün 5007/9346 sayılı kararından: “Davalı her ne kadar ceza yargılamasında beraat etmişse de, B.K. nun 53. maddesindeki düzenleme itibarıyla, kanıt yetersizliğine dayanan beraat kararı hukuk hakimini bağlamaz. Mevcut deliller ile birlikte serbestçe değerlendirmek suretiyle farklı sonuca ulaşabilir. (Yargı Dünyası, 2002/2-

Hukuk hakiminin bu yetkisi ile ceza mahkemesi kararlarının tazminat davalarına etkisi ve buna göre uzamış ceza zamanaşımından yararlanma olanakları daha sonra incelenmek üzere, aşağıda 818 sayılı Borçlar Kanunu m.60/1.c.2 hükmüne ve 6098 sayılı yeni Türk Borçlar Kanunu 72/1.c.2 hükmüne göre ve Yargıtay kararlarından örneklerle ceza zamanaşımının uygulanma koşulları sırasıyla ele alınmıştır.

Hukuk mahkemelerinde açılacak maddi ve manevi tazminat davalarında 818 sayılı Borçlar Kanunu m.60/1.c.2 ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m.72/1.c.2 uyarınca uzamış (ceza) zamanaşımının uygulanma koşullarını şöyle sıralayabiliriz:

a) Uzamış (ceza) zamanaşımının uygulanabilmesi için, haksız eylemin aynı zamanda suç niteliğinde olması gerekir.

b) Ceza zamanaşımı daha uzun süreli olmalıdır.

c) Ceza davası zamanaşımının uygulanması için haksız eylemin yalnızca suç niteliğinde olması yeterli olup, eylemi işleyen hakkında ceza davası açılmış olması veya mahkumiyet kararı verilmiş bulunması gerekli değildir.

d) Takibi şikayete bağlı suçlarda şikâyet süresinin geçirilmesi veya hiç şikâyetçi olunmaması durumunda dahi, ceza zamanaşımı uygulanır.

e) C. Savcılığı takipsizlik kararı verse dahi ceza zamanaşımı uygulanabilir.

f) Ceza davasının sona ermesi, ceza zamanaşımının uygulanmasına engel değildir.

g) Ceza zamanaşımından yararlanmak için, ceza davasına katılmak ve şikâyetçi olmak koşul değildir.

h) Ceza davası sürerken, hukuk davasının zamanaşımına uğraması söz konusu olamaz.

i) Ceza davasının hiç açılmaması durumunda, hukuk hakimi, haksız eylemin suç niteliği taşıdığını saptamışsa, uzamış ceza zamanaşımını uygulayacaktır.

J) Ceza mahkemesinde delil yetersizliği nedeniyle beraat kararı verilmesi durumunda dahi, hukuk hakimi, eylemin suç oluşturup oluşturmadığını araştırarak ve suç unsuru saptamışsa, uzamış ceza zamanaşımını uygulayacaktır.

k) Kamu davasından vazgeçme, hakim önünde gerçekleşmemişse, hukuk mahkemesinde açılan tazminat davasında ceza zamanaşımı uygulanır.

l) Ceza ehliyeti olmayanlar hakkında da uzamış (ceza) zamanaşımı uygulanır.

m) Mirasçılara karşı açılan davada da uzamış (ceza) zamanaşımı uygulanır.

n) Cezaların ertelenmesi veya özel af, uzamış (ceza) zamanaşımını etkilemez.

Şimdi bu koşulları ayrıntılarıyla ayrı ayrı inceleyelim.

46)- 4. HD. 6.1.1976, 75/4858-76/74 (YKD.1977/2-190) Cezayı gerektiren haksız eylemden dolayı kamu davasının hiç açılmamış olması veya C. Savcılığınca takipsizlik kararı verilmesi; 4.HD. 20.9.1979,4725-9975 (YKD.1980/8-1082) Takibi şikayete bağlı suçlarda şikâyet süresinin geçirilmiş olması nedeniyle ceza davası açılmaması; 11.HD.2.4.1997,98/8330-99/3098 (Yargı Dünyası,1999/10-82)-4.HD. 25.10.1990,89/12558-7848 (Yasa 1990/12-689) Suçun öğelerinin eksikliği yüzünden beraat kararı verilmiş olması; 4.HD.19.10.1998,4220-7898 (YKD.1999/2-173) Suç kastı bulunmadığı gerekçesiyle verilen beraat kararı verilmesi; 4.HD. 17.11.1988, 6907-9827 (Uygur,sf.976) Ceza ehliyeti bulunmaması nedeniyle beraat kararı verilmesi durumunda hukuk hakiminin inceleme ve değerlendirme yetkisi çerçevesinde uzamış (ceza) zamanaşımı uygulanacaktır.

II- CEZA ZAMANAŞIMININ UYGULANMA KOŞULLARI

1- Uzamış (ceza) zamanaşımının uygulanabilmesi için, haksız eylemin aynı zamanda suç niteliğinde olması gerekir.

818 sayılı BK.m.60/1,c.2'de (6098 sayılı TBK.m.72/1,c.2'de) **“cezayı gerektiren bir eylem”** koşulu yer almıştır. Ceza zamanaşımının uygulanması için eylemin **suç** olması gerekmektedir. Suç niteliğinin araştırılmasında yalnız Türk Ceza Kanunu hükümleri değil, özel yasalarda yer alan ceza hükümleri de gözönünde bulundurulacaktır. Bu konuda ortaya çıkan sorun, eylemin suç olduğunun ceza hakiminin kararıyla mı saptanacağı, yoksa hukuk hakiminin de (ceza mahkemesi kararı bulunsa bile) ayrıca eylemin suç unsurunu araştırma ve değerlendirme yetkisi olup olmadığı, eylemin suç niteliğini araştırmada nasıl bir yol izleneceği ve ceza zamanaşımını uygulama koşullarının nasıl belirleneceğidir. B.K. 60/2. maddesinin yazılış biçimine göre bir kararla (ceza mahkemesi kararıyla) eylemin suç olduğunun saptanmış bulunmasına gerek yoktur. Eylem, objektif (nesnel) olarak cezayı gerektiriyorsa ceza zamanaşımı uygulanacaktır. Eylemi işleyen hakkında ceza verilmiş olması ya da ceza soruşturmasına başlanmış bulunması önemli değildir.⁴

2- Ceza zamanaşımı daha uzun süreli olmalıdır.

Ceza davası zamanaşımı süresi, 818/BK. m.60/1c.1'deki bir ve on yıllık süreden ve 6098 sayılı TBK. m.72/1,c.1'deki iki ve on yıllık süreden daha kısa ise, ceza zamanaşımından söz etmenin bir anlamı ve yararı olmayacaktır. Ceza zamanaşımı süresi bir ve on yıllık (iki ve on yıllık) süreden fazla on yıllık süreden az ise ceza zamanaşımı yalnız bir yıllık (yeni yasada iki yıllık) süreyi etkileyecek ve onu uzatacaktır. Örneğin ceza zamanaşımı süresi 8 yıl ise m.60/1'deki bir yıllık süre (yeni m.72/1'deki iki yıllık süre) 8 yıl olarak kabul edilecek, ancak on yıllık süre aynı kalacaktır. Buna karşılık ceza zamanaşımı süresi on yıldan fazla, örneğin 15 yıl ise, her iki süre de 15 yıl olarak dikkate alınacaktır. Yargıtay 4.HD.26.03.1990 gün 6349-2546 sayılı kararında denildiği gibi **“Borçlar Yasası 60. maddesinin 2.fıkrasının uygulanabilmesi için tazminata konu eylemin suç teşkil etmesi yanında Ceza Yasası gereğince daha uzun bir zamanaşımına tabi bir cezayı gerektirmesi zorunludur.”**

3- Ceza davası zamanaşımının uygulanabilmesi için haksız eylemin yalnızca suç niteliği taşıması yeterli olup, eylemi işleyen hakkında ceza davası açılmış olması veya mahkumiyet kararı verilmiş bulunması gerekli değildir.

Zarar görenin, BK. 60.maddesindeki (yeni TBK.72.maddesindeki) uzamış (ceza) zamanaşımından yararlanabilmesi için, **haksız eylemin suç niteliğini taşımasının yeterli olacağı**, ayrıca eylemi işleyen hakkında ceza kovuşturması yapılmış veya mahkumiyet kararı verilmiş olup olmaması koşulunun aranmayacağı öğretide ve yargısal inançlarda benimsenmiş, yerleşmiştir. Bu son derece doğaldır. Çünkü madde metninde, ceza mahkemesi kararı ve hükümlülükten söz edilmeyip **“ceza yasaları uyarınca daha uzun süreli zamanaşımına bağlı cezayı gerektiren eylem”** tanımı yapılmıştır.

Mahkemenin ve davanın türü ne olursa olsun, görevli hakim, hükme esas alınacak yasa maddesini araştırmak ve uygulamakla yükümlüdür; bunun için ceza veya özel hukuk ayrımı yapılamaz (1086 sayılı HMUK.m.76 ve 6100 sayılı HMK.m.33). Bu nedenle **hukuk hakimi**, incelemekte olduğu tazminat davasında eylemde **suç niteliği görmüşse**, kuşkusuz ceza yasasının ilgili hükmünü uygulayacak ve zamanaşımı savunması karşısında, eğer

⁴ Ö.Faruk Karacabey, Yargıtay Dergisi,1979,sayı:1'deki inceleme yazısı.sf.88 ve dip not 27'deki kaynaklar :Belgesay, Kanunlarımızdaki Müddetler,1946,sf.31-K. Tahir Gürsoy, Haksız Fiilden Doğan Talep Hakkı ve Bu Hakkın Diğer Talep Haklarıyla Yarışması, A.Ü.H.F. Der. C.XXXI, 1974, sayı :1-4, sf.163 –A.Kılıçoğlu, Haksız Fiillerden Sorumlulukta Ceza Hukuku ile Medeni Hukuk İlişkisi, A.Ü.H.F.Der.C.XXIX,1973,sayı:3-4, sf.211 – F.Arık, Ceza Zamanaşımının Haksız Fiil Zamanaşımına Tesiri, SBF.Der.,1950, sayı:1-4, sf.303- Von Tuhr, Borçlar Hukuku, C.I-2, sf.414-H. Becker, Borçlar Kanunu, Adalet Bak. Yayını,1967, sf.359- H. Tandoğan, Türk Mesuliyet Hukuku,1961, sf.362

koşulları varsa, ceza kovuşturması yapılmış veya yapılmamış, ceza mahkemesinde dava açılmış veya açılmamış, hüküm verilmiş veya verilmemiş olmasına bakmayarak uzamış (ceza) zamanaşımını dikkate alacaktır.

Ceza kovuşturması hiç yapılmamış, ceza davası hiç açılmamış ve mahkumiyet kararı verilmemiş, kısaca ceza yasaları uyarınca hiçbir işlem yapılmamış olsa dahi, haksız eylem **suç niteliği** taşımakta ise BK.m.60/1,c.2. (TBK.m.72/1,c.2) gereği uzamış (ceza) zamanaşımının uygulanacağına ilginç bir örnek vermek istiyoruz. Şöyle ki: Ölüm veya yaralanma ile sonuçlanan trafik kazalarında kazayı yapanın (haksız eylemi işleyen) ve aracın plakası saptanamamışsa, Güvence Hesabı (eski adıyla Karayolu Trafik Garanti Sigortası Hesabı) olay tarihindeki limitler üzerinden tazminat ödemekle yükümlü olacaktır.⁵ İşte bu yükümlülüğün dayanağı olan haksız eylem, aynı zamanda ceza yasası uyarınca **suç niteliği** taşıdığından (eylemi işleyen kimliği belirsiz kişi olsa dahi) Güvence Hesabına (Garanti Sigortası Hesabına) yapılacak başvurularda ve açılacak davalarda uzamış (ceza) zamanaşımı geçerli olacaktır.

Bu konuda bir başka ilginç örnek : Küçüğün yaptığı ölümlü trafik kazası nedeniyle, babaya karşı, (Madeni Yasa'nın 369.maddesi (Eski MK.m.320) gereği aile başkanı sıfatıyla değil), küçüğe "velâyeten" açılan maddi ve manevi tazminat davasında, küçüğün haksız eylemi aynı zamanda Ceza Yasası uyarınca suç oluşturduğundan, uzamış (ceza) zamanaşımı uygulanacaktır.⁶

Yargıtay'ın çeşitli kararlarında belirtildiği üzere:

BK.mad.60/2 uyarınca, ceza davası zamanaşımının uygulanabilmesi için, eylemi işleyen hakkında **ceza davasının açılmış ya da mahkumiyet kararı verilmiş bulunması gerekli değildir**. Yalnızca haksız eylemin **suç niteliğini taşıması yeterlidir**.

HGK.06.05.2009, E.2009/3-10 - K.2009/178)

Tazminat davalarına daha uzun süreli ceza davasına ilişkin zamanaşımının uygulanması için, eylemi işleyen hakkında ceza davasının açılmış veya mahkumiyet kararı verilmiş bulunması gerekli değildir; yalnızca **cezalandırılabilir** bir eylemin **suç niteliğini taşıması** yeterlidir.

HGK.18.11.1981, E. 1979/4-231, K.1981/744 (YKD.1982/6-766)

Tazminat davalarında ceza zamanaşımının uygulanabilmesi için, sadece eylemin aynı zamanda bir **suç oluşturmaya yeterli** olup, fail hakkında mahkumiyet kararıyla sonuçlanmış bir ceza davasının varlığı, hatta böyle bir ceza davasının açılması ya da zarar görenin o davada tazminat yönünden bir talepte bulunmuş olması koşulu aranmamaktadır.

Eylemin ceza kanununda suç sayılmış olup olmadığı, kural olarak hukuk hakimince belirlenecektir.

HGK.16.04.2008, E.2008/4-326 K.2008/325

Suç sayılan bir haksız eylemi işleyen kişiye karşı açılan tazminat davasına uygulanacak zamanaşımı Borçlar Yasasının 60. maddesinin 2. fıkrasında açıklandığı üzere ceza zamanaşımıdır. Bu nitelikteki eylemlere o maddenin 1. fıkrasında yazılı bir yıllık zamanaşımı uygulanmaz. Bu ana kuralın uygulanması için **haksız eylemden sonra ceza davasının açılmış olup olmaması araştırılmaz**. Yasanın bu kuralı salttır. Aynı zamanda, işlenmiş olan bu haksız eylemden ötürü Cumhuriyet Savcılığınca açılması gerekli ceza davasına katılmadığı bildirilerek karar verilmiş olması da bu

⁵ Bu konuda yasal düzenleme:2918 sayılı KTK'nun 108.maddesi ve bu maddenin yürürlükten kalkmasıyla onun yerini 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun 14.maddesi 2.fıkrası almıştır. – Yargıtay 11.HD.28.06.2004 gün E.2003/13227-K.2004/7147 sayılı kararına göre :”Sigortacı yönünden ceza davası bulunmaması, uzamış (ceza) zamanaşımının uygulanmasına engel değildir.”

⁶ Bu konuda karar örneği : 4.HD.18.04.2002 E. 2002/301 - K. 2002/5075

sonucu değiştirmez. Çünkü, cezayı gerektiren haksız eylemden dolayı kamu davası için hiçbir işlem yapılmaması dahi aynı sonucu doğurur.

4.HD.06.01.1976, E.75/4858, K. 76/74 (YKD.1977/2-190)

B.K.60/2. maddesinde öngörülen uzamış ceza zamanaşımının uygulanabilmesi için, eylemi işleyen hakkında ceza davası açılmış olması şart olmayıp, sadece haksız eylemin **ceza hukuku bakımından suç olması yeterlidir.**

4.HD.20.09.1979, 4725-9975 (YKD.1980/8-1082)

Uzamış ceza zamanaşımının uygulanabilmesi için **fail hakkında ceza davası açılmış olması şart olmayıp** haksız eylemin ceza hukuku bakımından suç olması yeterlidir.

4.HD.23.06.1983, 5841-6468

Haksız eylemin davalı tarafından işlenip işlenmediği üzerinde durulmak ve işlendiğinin anlaşılması halinde **cezayı gerektiren bir eylem olup olmadığını** incelemek gerekir. Şayet eylem davalı tarafından işlenmiş ve cezayı da gerektirmiş ise bu takdirde davada B.K.60/2. maddesi hükmünce daha uzun olan ceza yasasının öngörmüş bulunduğu zamanaşımının uygulanması gerektiğinin düşünülmesi gerekir.

HGK.22.02.1984, E.1984/ 4-633 K.1984/126

Ceza davası zamanaşımı süresinin uygulanabilmesi için, **ceza davası açılmış bulunması gerekmediği gibi**; mahkumiyet kararı verilmiş olması da koşul değildir.

4.HD.14.06.2004, E.2004/1183 - K.2004/7711)

Ceza davası zamanaşımının uygulanması için haksız eylemin sadece **suç niteliğinde olması yeterlidir.** Bu zamanaşımının uygulanabilmesi için eylemi işleyen hakkında **ceza davasının açılmış olması veya mahkumiyet kararı verilmiş bulunması gerekli olmadığı gibi**, sanığın mahkumiyet kararından sonra ölmüş olması hali de buna engel değildir.

4.HD.08.07.1986, 4736-5453 (YKD.1986/11-1621)

Tazminat davasının **ceza kanunları gereğince** süresi daha uzun zamanaşımına tabi **cezayı gerektiren** bir eylemden doğmuş olması halinde o zamanaşımının mutlak surette uygulanması gerekir. Ceza zamanaşımının uygulanabilmesi için, **haksız eylemin sadece suç niteliğinde bulunması yeterlidir.**

4.HD.25.01.1990, E.89/6101 – K.90/285 (YKD.1990/4-535)

Davacıya madde tayini suretiyle hakaret edildiği, bu eylem aynı zamanda suç oluşturduğu için olaya uygulanacak zamanaşımı beş yıllık sureye tabidir.

Bunun için ayrıca ceza davası açılması zorunluluğu yoktur.

4.HD.11.11.1999, 7534-9756 (Yasa H.D. 2000/9-1230,no:543)

Tazminat davasında ceza zamanaşımının uygulanabilmesi için, **açılmış bir kamu davasının bulunması zorunlu değildir. Haksız eylemin aynı zamanda suç oluşturması yeterlidir.** Kamu davası çeşitli nedenlerle açılmamış olabilir. HGK.nun 03.06.1953 gün ve 4/71-77 sayılı kararında da açıklandığı üzere bu yön tazminat davasında ceza zamanaşımı süresinin uygulanmasını engellemez. Nitekim BK.nun 60/2. maddesinde de böyle bir koşul düzenlenmemiştir.

4.HD.16.12.2002, E.9658 - K.14127 (YKD.2003/10-1151)

Borçlar Yasası 60/2. maddesine göre haksız eylem aynı zamanda suç niteliğinde ise tazminat davasına ceza zamanaşımı uygulanacaktır. **Ceza davası açılmamışsa, eylemin suç niteliğinde olup olmadığını hukuk hakimi takdir edecektir.** O halde mahkemece davalıların işlemiş olduğu eylemin niteliği üzerinde de durulmalı ve cezayı gerektirir nitelikte bulunduğu sonucuna varılırsa ceza zamanaşımının da gözetilmesi gerekir

4.HD.27.01.2003, E.2002/10674 - K.2003/844

Mahkemece, davalı sigorta şirketi yönünden **ceza davası bulunmadığı**, bu nedenle ceza zamanaşımının sigortacıya uygulanamayacağı gerekçesiyle, davanın zamanaşımı nedeniyle reddine karar verilmiş ise de, bu doğru olmayıp, davanın cezayı gerektiren bir fiilden doğmuş olması ve Ceza

Kanunu'nun bu fiil için daha uzun bir zamanaşımı süresi öngörmüş bulunması halinde, **uzamış ceza zamanaşımının davalı trafik sigortacısı hakkında da uygulanması gerekir.**

11.HD.28.06.2004, E. 2003/13227 - K. 2004/7147)

Haksız eylem aynı zamanda **suç oluşturuyorsa** ceza zamanaşımı uygulanır. Bunun için bir kamu davasının bulunması koşul değildir.

4.HD.25.4.2005, E.2004/10274 - K.2005/4340)

Kesinleşmiş haksız rekabetin tespitine ilişkin Mahkeme dosyasına dayanılarak, şikayet vaki olsun veya olmasın uzamış ceza zamanaşımının haksız rekabette bulunan davalı tüzel kişilik hakkında da uygulanması gerekir. (6762/m.56)

11.HD.19.01.2006, E.2004/13794 - K.2006/277)

Manevi tazminat istemine ilişkin tazminat davasında, uzamış ceza zamanaşımının uygulanabilmesi için, ceza davası açılmış bulunması gerekmediği gibi, mahkumiyet kararı verilmiş olması da koşul değildir.

4.HD. 28.12.2007, E. 2007/13984 - K. 2007/16462

Uzamış zamanaşımının uygulanması için ceza davasının açılması zorunlu olmayıp, haksız eylemin aynı zamanda suç oluşturması yeterlidir. BK.nun 60/2.maddesinde ceza zamanaşımının uygulanması için ceza davasının açılması gibi bir koşul düzenlenmemiştir.

3.HD.28.04.2008, E.2008/3722 - K.2008/7297

Uzamış ceza zamanaşımı süresinin uygulanması için ceza davasının açılması ya da davanın mahkumiyetle sonuçlanması şart değildir.

17.HD.11.03.2008, E.2007/5157 - K.2008/1180

Tazminat davasında uzamış (ceza) zamanaşımının uygulanabilmesi için mutlaka bir ceza davası açılmış olması veya mahkumiyet kararının bulunması gerekmez.

4.HD.04.12.2008, E. 2008/13761 - K. 2008/15023

4- Takibi şikayete bağlı suçlarda şikâyet süresinin geçirilmesi veya hiç şikâyetçi olunmaması durumlarında dahi, ceza zamanaşımı uygulanır.

Takibi şikayete bağlı suçlarda (5237 sayılı TCK 73-74 ve Eski 765 sayılı TCK. 99-108), şikayet süresinin geçirilmiş olması nedeniyle ceza davasının açılmaması, bu suça ait ceza zamanaşımının tazminat davasına uygulanmasına engel değildir. Çünkü şikayet, ceza kovuşturmasının bir şartıdır ve bir cezalandırılabilme şartı değildir. Kovuşturma şartı eksik olsa dahi yine suç vardır, ancak bir kovuşturma konusu olamayacaktır.⁷

Hiç şikayette bulunulmasa bile, eğer **haksız eylem aynı zamanda suç niteliği taşıyorsa**, açılan maddi ve manevi tazminat davasında hukuk hakimi, Borçlar Kanunu m.53 hükmü uyarınca, eylemin suç niteliğini araştırarak; koşulları varsa uzamış (ceza) zamanaşımını gözönünde bulunduracaktır.

Öte yandan C. Savcılığına verilen dilekçede, şikayetten vazgeçildiğinin bildirilmiş olması, kişisel haktan vazgeçildiği sonucunu doğurmaz. Yargıtay'ın bir kararında açıklandığı üzere:" Tutuklu bulunan sanıkların tahliyelerini kolaylaştırmak amacıyla "sanıklar hakkında şikayetçi olunmadığının" bildirilmesi, kişisel haktan vazgeçildiği anlamına gelmez. Davacı "müdahil" olarak davaya katılmayı sürdürdüğüne ve "kişisel haklarını saklı tuttuğunu" bildirdiğine göre hukuk mahkemesinde açılan tazminat davasının reddi doğru değildir. Öte yandan şikayetten vazgeçme bildiriyle ceza davası düşmediğine göre olayda TCK. nun 73-74 (Eski TCK.111.) maddelerinin uygulanma olanağı yoktur. Bu nedenle işin esası incelenip istek doğrultusunda karar verilmesi gerekir.

⁷ F.N. Feyzioğlu, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 1976, C.I.,sf.715-H.Tandoğan, Türk Mesuliyet Hukuku, 1961,sf. 346

Buna ilişkin karar örnekleri :

Kovuşturulması şikâyete bağlı suçlarda belli süre içinde şikâyette bulunulması da şart değildir. Başka bir deyişle, şikâyet süresinin geçirilmesinden ötürü ceza davasının açılmamış olması, bu davaya ilişkin uzamış (ceza) zamanaşımı süresinin tazminat davasına uygulanmasına engel değildir.

HGK.18.11.1981, E. 1979/4-231, K.1981/744 (YKD.1982/6-766)

İşlenen eylemin, kovuşturulması şikayete bağlı bir suç teşkil edip etmemesi de önemli değildir. Zira bu yön, ceza davasının açılabilmesinin bir şartıdır. Bu bakımdan şikayet süresinin (TCK.m.108) geçirilmesinden ötürü, ceza davasının açılmamış olması, bu davaya ilişkin zamanaşımı süresinin, tazminat davasına uygulanmasına engel değildir.

HGK.03.06.1953, E.1953/4-71 K.1953/77

Takibi şikayete bağlı suçlarda, şikayet süresinin geçirilmiş olması nedeniyle ceza davasının açılmaması, bu suça ait ceza zamanaşımının tazminat davasına uygulanmasına engel olmaz. Çünkü, dava açılma süresinin geçirilmesi, cezayı gerektiren haksız eylemin suç olma niteliğini ortadan kaldırmaz.

4.HD.20.09.1979, 4725-9975 (YKD.1980/8-1082)

Davacıların şikâyetçi olmayıp ceza davasının açılmaması, uzamış ceza zamanaşımının uygulanmasına engel değildir.

3.HD.28.04.2008, E.2008/3722 - K.2008/7297

Davacının C.Savcılığına yazdığı yazıda ve oturumda şikâyetten vazgeçtiğini bildirmiş olması, onun kişisel haklarından vazgeçtiği anlamına gelmez. Davacının o tarihte tutuklu bulunan sanıkların (davalıların) tahliyelerini sağlamak amacıyla böyle bir beyanda bulunduğu, kişisel haklarından (tazminat hakkından) vazgeçmediği anlaşılmaktadır. Kaldı ki, şikâyetten vazgeçme nedeniyle ceza davası düşmediği gibi, davacı ceza davasına müdahil olarak katılmak suretiyle kişisel haklarının saklı tutulmasını istemiştir. Bu nedenle olayda TCK 111.maddesinin (yeni TCK.73-74) uygulanma olanağı yoktur. O halde işin esası incelenip istek doğrultusunda karar verilmesi gerekir.

4.HD.29.05.1997, E.2257-K.5785 (Yasa HD.1977/6-758, no:302)

Takibi şikayete bağlı suçlarda (765 sayılı TCK.md.99 ve 108; 5237 sayılı TCK 73-74) şikayet süresinin geçirilmiş olması nedeniyle ceza davasının açılmaması veya bir ceza davası açılmış olsa bile bu davanın şikayet süresinin geçirilmiş olması nedeniyle ortadan kaldırılmasına karar verilmiş olması bu suça ait ceza zamanaşımının tazminat davasına uygulanmasına engel değildir. Çünkü, şikayet ceza kovuşturmasının bir şartıdır, bir cezalandırılabilme şartı değildir. Bir kovuşturma şartı eksik olsa bile yine suç vardır; ancak bir kovuşturmaya konu olamayacaktır.

4.HD.23.06.1983 E. 1983/5841 K. 1983/6468

İbraname başlıklı belge ve ceza davasında şikâyetten vazgeçilmiş olması davacının tazminat istemini ortadan kaldırmaz. TCK.111.maddesine (yeni TCK73-74) göre, ceza mahkemesindeki vazgeçmenin hukuk mahkemesindeki tazminat davasını etkilemesi, ancak iki şartın birlikte gerçekleşmesi ile mümkündür. Bunlardan ilki vazgeçme nedeniyle ceza davasının düşmüş olması, ikincisi de kişisel hakların saklı tutulmasıdır. Dava konusu somut olayda ceza davası vazgeçme ile düşer nitelikte bulunmadığına ve sonuçta davalının mahkûmiyeti ile sonuçlandığına göre ikinci şartın gerçekleşmesini aramaya gerek kalmamıştır. Belirtilen bu yasal düzenlemelere göre, noterde düzenlenmiş ibraname başlıklı belge ve ceza davasında şikâyetten vazgeçilmiş olması davacıların tazminat isteme haklarını ortadan kaldırmaz. Mahkemece bu yönler üzerinde durulmadan davacıların tazminat haklarından vazgeçmiş sayılmaları doğru bulunmamıştır.

4.HD.26.04.1999, E.1999/1970 - K.1999/3687 (Yasa HD.2000/7-966, no:406)

Zarara neden olan haksız eylemin, aynı zamanda suç teşkil etmesi ve bu eylemden dolayı açılan ceza davasının şikayete tabi bulunmaması halinde, mağdurun kişisel haklarını ceza davasında saklı tutmamış olması, ceza davasının niteliği itibarıyla, mağdurun tazminat davası açmasına engel değildir. 4.HD.20.06.2002, E.3229-K.7813 (YKD.2002/11-1639)

5- C.Savcılığının takipsizlik kararı da ceza zamaanaşımının uygulanmasına engel değildir.

İşlenmiş olan bir haksız eylemden ötürü Cumhuriyet Savcılığınca hiçbir işlem yapılmamış olması veya takipsizlik kararı verilmesi, suç niteliğinin araştırılmasına ve koşullar oluşmuşsa ceza zamaanaşımının uygulanmasına engel değildir. Çünkü “Savcılıkça verilen takipsizlik kararı, nitelikçe suçun işlenmediği değil, işlenmiş olan suça göre açılacak davaya katılmadığı ilkesine dayandığından, zamaanaşımından davanın reddi ve uzamış (ceza) zamaanaşımının gözardı edilmesi doğru değildir.

Şunu da ekleyelim ki, C. Savcılığınca verilen takipsizlik kararları, teknik anlamda bir hüküm olmadığından, hukuk hakimini bağlamaz. Bu nedenle, açılan tazminat davasında eylemin suç olup olmadığını ve uzamış ceza zamaanaşımının uygulanıp uygulanmayacağını hukuk hakimi değerlendirecektir.⁸

Bu konuda karar örnekleri :

Savcılıkça verilen takipsizlik kararının nitelikçe suçun işlenmediğinden değil, işlenmiş olan suça göre açılacak davaya katılmadığı ilkesine dayanıldığı gözetilmeden zamaanaşımından davanın reddi bozmayı gerektirir

4.HD.06.01.1976, E.1975/4858 - K.1976/74

Ceza davası zamaanaşımı süresinin uygulanabilmesi için, ceza davası açılmış bulunması gerekmediği gibi; mahkumiyet kararı verilmiş olması da koşul değildir. Bu anlamda, cumhuriyet savcılığının koğuşturmaya yer olmadığına ilişkin kararı dahi, bağlayıcı ve etken değildir.

4.HD.14.06.2004, E.2004/1183 - K.2004/7711

Manevi tazminat istemine ilişkin tazminat davasında, uzamış ceza zamaanaşımının uygulanabilmesi için, ceza davası açılmış bulunması gerekmediği gibi, mahkumiyet kararı verilmiş olması da koşul değildir. Cumhuriyet savcılığının koğuşturmaya yer olmadığına ilişkin kararı dahi, bağlayıcı ve etken değildir.

4.HD.28.12.2007 E. 2007/13984 - K. 2007/16462

Savcılıkça, hakaret suçunun unsurları oluşmuş ise de, şahsi dava açılabilceğinden, kamu yararı bulunmadığı gerekçesiyle takipsizlik kararı verilmesi durumunda, haksız eylem aynı zamanda suç oluşturduğundan, hukuk mahkemesinde açılan manevi tazminat davasında uzamış ceza zamaanaşımının uygulanması gerekir.

4.HD.22.12.2005, E. 2005/723 - K. 2005/14016

6- Ceza davasının sona ermesi, ceza zamaanaşımının uygulanmasına engel değildir.

Ceza davası sonuçlanmış olsa dahi, ceza zamaanaşımı süreleri geçirilmemek koşuluyla, her zaman için hukuk mahkemesinde tazminat davası açılabilir.

Yukardaki bölümlerde açıklandığı gibi, hukuk mahkemesinde açılan maddi ve manevi tazminat davalarında uzamış (ceza) zamaanaşımının uygulanabilmesi için, kamu davası hiç açılmamış ve mahkumiyet kararı verilmemiş ya da şikâyette bulunulmamış veya şikâyet süresi geçirilmiş, Savcılık soruşturması takipsizlikle sonuçlanmış ya da mahkemece delil yetersizliği nedeniyle beraat kararı verilmiş ya da ceza davasına hiç katılmamış olsa bile; bütün bu koşullarda hukuk hakimi haksız eylemin aynı zamanda suç niteliği taşıdığını saptamışsa, uzamış (ceza) zamaanaşımı uygulanacağına göre, bütün bu koşulların doğal bir sonucu olarak, hukuk mahkemesindeki dava açma süresi, ceza davasına ve ceza davasının sonucuna bağlı değildir. Daha kısa bir anlatımla, ceza davası sonuçlanmış olsa dahi, Borçlar Kanunu 60/2.maddesinin yollamasıyla Ceza Yasasındaki “ceza davası zamaanaşımı süreleri” içerisinde tazminat davası açılacaktır.

⁸ Karacabey,a.g.m., sf.84-F.Erem, Ceza Usulü Hukuku,1964, sf. 446-448

Çoğu kez, ceza zamanaşımından yararlanma ile ceza zamanaşımını “kesme” amacıyla kamu davasına katılıp “kişisel hak istenmesi” karıştırılmaktadır. Oysa yukardan beri gördük ki, zarar görenin hukuk mahkemesinde açacağı tazminat davasında uzamış (ceza) zamanaşımından yararlanabilmesi için tek koşul **“haksız eylemin suç niteliğini taşıması”** olup, haksız eylemi işleyen hakkında hiç ceza kovuşturması yapılmamış, kamu davası açılmamış ve mahkumiyet kararı verilmemiş olması **uzamış (ceza) zamanaşımının** uygulanmasına engel değildir.

Şu halde, ceza davasının sona ermiş bulunması da uzamış (ceza) zamanaşımından yararlanmayı engellemeyecektir.

Borçlar Yasası 60/2. maddesi kesin bir kural içermektedir. Suç sayılan haksız eylem hakkında hiçbir işlem yapılmaması, herhangi bir nedenle C. Savcılığınca takipsizlik kararı verilmesi, kamu davası açılmaması, açılan davanın gene herhangi bir nedenle sonuçlandırılmaması, mahkumiyet kararı verilmemesi, bütün bunlar uzamış (ceza) zamanaşımından yararlanmayı engellemediğine göre, kamu davasının karara bağlanması da ceza davasına katılmamış ve kişisel hak istememiş olan zarar göreni etkilemez. Yeter ki TCK. m.102’deki (yeni TCK m. 66’daki) ceza davası zamanaşımı süreleri geçirilmemiş olsun.

Bu konuda Yargıtay kararlarından örnekler:

Ceza davasının sona ermesi, ceza zamanaşımının uygulanmasına engel değildir.

Eylem suç niteliğinde olup, davalı, tedbirsizlik ve dikkatsizlikle yangına sebebiyetten ceza mahkemesinde hüküm giymiştir. Bu durumda, Borçlar Kanunu’nun 60/2. ve TCK. 102/4 maddeleri uyarınca olayda uygulanması gereken zamanaşımı beş yıllık ceza zamanaşımıdır. Bir yıllık sürenin geçtiğinden söz edilerek davanın reddedilmiş olmasında isabet bulunmamaktadır.

4.HD.11.03.1985, E.1153-K.2006

Ceza davası kesinleştikten sonra da, uzamış ceza zamanaşımından yararlanılır.

Ceza mahkemesi kararının kesinleştiği tarih ile davanın açıldığı tarih arasındaki beş yıllık süre dolmamış bulunmakla, zamanaşımı bakımından davanın reddine karar verilmesi bozmayı gerektirmiştir.

4.HD.05.07.1983, E.1983/6115 - K.1983/6781

Ceza davası sonuçlanmış olsa dahi, ceza zamanaşımı süresi içinde tazminat davası açılabilir.

Uzamış ceza zamanaşımının uygulanması için, davacıların ceza davasına katılmaları koşul olmadığı gibi, ceza davası sonuçlanmış olsa dahi, olay tarihinden itibaren ceza zamanaşımı süresi içinde maddi ve manevi tazminat istenebilir.

4.HD.08.04.1999, E.1999/1163 - K.1999/3022)

Ceza davası kesinleşmiş olsa dahi, olay tarihinden başlayarak ceza zamanaşımı süresi içinde tazminat davası açılabilir.

Dava konusu haksız eylem olup, davalılar davacılar hakaret etmişler; bu nedenle ceza dosyasında cezalandırılmışlar ve karar Yargıtay onamasından geçerek kesinleşmiştir.

Borçlar Kanunu’nun 60/2.maddesinde eylem aynı zamanda ceza hukuku alanında da bir suç oluşturuyorsa o suç için öngörülen ceza zamanaşımı süresi uygulanır. Dava konusu eylem için TCK. 102/4.maddesinde belirtilen ceza zamanaşımı beş yıldır. Bu sürenin başlangıç tarihi ise TCK.103.maddesi hükmüne göre olayın gerçekleştiği tarihtir. Davanın uzamış (ceza) zamanaşımına tabi olduğu ve zamanaşımı gerçekleşmediği halde davanın zamanaşımı yönünden reddi usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir.

4.HD.08.02.2001, E.2000/10138 -K.2001/1232 (Yargı D.2001/9-66)

Ceza davasının sona ermiş olması, işleten ve sürücü hakkında uzamış ceza zamanaşımının uygulanmasını ortadan kaldırmaz.

4.HD.23.01.2003, E.2002/9945 - K.2003/760

Kamu davası hiç açılmamış ise, o davaya katılmadığı gerekçesiyle zamanaşımı süresinin kısaltılması düşünülemeyeceği gibi, açılmış olup ta tazminat davasından önce sonuçlanmış bir ceza davasına sonradan katılmanın olabileceği de düşünülemez.

4.HD.16.12.2002, E.2002/9658 - K.2002/14127

7- Ceza zamanaşımından yararlanmak için, ceza davasına katılmak ve şikâyetçi olmak koşul değildir.

Uzamış ceza zamanaşımının uygulanması için, davacıların ceza davasına katılmaları koşul değildir. 4.HD.08.04.1999, E.1999/1163 - K.1999/3022

Tazminat davasına ceza zamanaşımının uygulanabilmesi için ceza davasına katılmanın gerektiğine ilişkin bir yasa hükmü yoktur.

4.HD.16.12.2002, E.2002/9658 - K.2002/14127

8- Ceza davası sürerken, hukuk davasının zamanaşımına uğraması söz konusu olamaz.

Borçlar Kanununun 60.maddesinin 2.fıkrasıyla haksız fiilin ceza kanunları gereğince müddeti daha uzun zamanaşımına tabi bir suç teşkil etmesi halinde tazminat davasının ceza zaman aşımına tabi olacağı ve ceza davasından önce zaman aşımına uğramayacağı yolunda sevk edilmiş olan hüküm karşısında, ceza davası devam ettiği müddetçe zarar gören ceza mahkemesinden tazminat talep edebileceğinden, haksız fiilin Devlet tarafından takibi mümkün olduğu sürece tazminat davasını kabul etmemenin manasız olacağı”

Yargıtay 07.12.1955, 17/26 İçtihadı Birleştirme Kararı

Ceza davası devam ettiği sürece hukuk davasının zamanaşımına uğraması mümkün değildir. Ceza davası devam ederken tazminat davasının zamanaşımına uğrayabileceğini kabul etmek, herşeyden önce mahkemenin kararına gerekçe yaptığı İçtihadı Birleştirme Kararında mevcut "... ceza davası devam ettiği müddetçe mutazarrırın müdahil sıfatını alarak ceza mahkemesinden tazminat talep edebileceği (TCK.m.38) ve bu itibarla haksız fiilin Devlet tarafından takibi mümkün oldukça tazminat davasını kabul etmemenin manasız olacağı..." şeklindeki gerekçeye aykırı olacaktır.

HGK.18.11.1981, E.1979/4-231 - K.1981/744 (YKD.1982/6-766)

Kural olarak ceza mahkemesinin varlığı orada şahsi hak istenmedikçe zamanaşımını kesmez. Ancak, zamanaşımı süresi dolmuş olsa bile ceza davası devam ederken hukuk davasının açılması halinde zamanaşımından söz edilemeyecektir. Çünkü, ceza davası devam ettiği sürece zarar görenin o davaya katılma yoluyla tazminat isteme hakkı vardır.

4.HD.21.05.1992, E.1991/3938 - K.1992/6776

Zarar görenler ceza davası sonuçlanıncaya kadar ceza muhakemeleri usulü kanununun ilgili hükümleri uyarınca kamu davasına müdahale ederek malen sorumlu olanlardan uğradıkları zararın ödetilmesini isteyebilirler. O halde davacılar kendilerine böyle bir imkanın tanınmış olması karşısında uğradıkları zararın ödetilmesini malen sorumlu olanlardan bu şekilde katılma yoluyla değil de kamu davası hakimnin kararı ile sonuçlanıncaya kadar doğrudan doğruya hukuk mahkemesine başvurmak suretiyle de talep edebilirler.

4.HD.30.01.2003, E.2003/70 - K.2003/978)

Ceza davası devam ettiği sürece zarara uğrayan ceza davasına müdahale ile kişisel hak isteyebileceğine göre, bu kişisel hakkını, yani tazminatı, ceza davasına müdahale yoluyla değil de bağımsız bir hukuk davası açmak suretiyle istemesi mümkündür.

4.HD.16.03.1981, E.1981/251 - K.1981/3247 (Yasa HD.1981/6-791,no:174)

Kural olarak ceza mahkemesinin varlığı, orada kişisel hak istenmedikçe zamanaşımını kesmez. Ancak, zamanaşımı süresi dolmuş olsa bile, ceza davası devam ederken hukuk davasının açılması halinde zamanaşımından söz edilemeyecektir. Çünkü ceza davası devam ettiği sürece zarar görenin o davaya katılma yoluyla tazminat isteme hakkı vardır. 4.HD.21.05.1992, E.1991/3938-K.1992/6776 (YKD.1992/7-1036)

9- Ceza davasının hiç açılmaması durumunda, hukuk hakimi, haksız eylemin suç niteliği taşıdığı saptamışsa, uzamış ceza zamanaşımını uygulayacaktır.

Yukardan beri sıraladığımız Yargıtay'ın yerleşik kararlarında görüldüğü üzere, hukuk mahkemelerinde açılan tazminat davalarında uzamış (ceza) zamanaşımının uygulanabilmesi için, bir ceza davası açılmış olması ve mahkumiyet kararı verilmesi zorunlu olmayıp, yalnızca haksız eylemin "suç niteliği" taşıması yeterli bulunmakla, bu konuda hukuk hakimine bir yetki verilmiş ve bir görev yüklenmiş olmaktadır.

Daha açık bir anlatımla, eğer açılmış bir ceza davası ve mahkûmiyet kararı yoksa ya da ceza davası kanıt yetersizliği nedeniyle aklama ile sonuçlanmışsa ya da takibi şikâyete bağlı suçlarda şikâyet süresi geçirilmiş ya da hiç şikâyet yoluna başvurulmadan doğrudan tazminat davası açılmışsa, savcılık çeşitli nedenlerle takipsizlik kararı vermişse; bütün bu durumlarda, hukuk hakimi, davanın ilerleyen aşamalarında ve kanıtların toplanmasından sonra, haksız eylemin aynı zamanda ceza yasalarına göre "suç niteliği" taşıdığını saptamışsa, uzamış (ceza) zamanaşımı sürelerini uygulayacaktır.

Hukuk hakiminin, ceza mahkemesinden bağımsız olarak, eylemin suç niteliğini saptama işlevi yasal bir zorunluluktur. 1086 sayılı HMUK.76. maddesine (6100 sayılı yeni HMK.33.maddesine) göre "Hakim, kendiliğinden Türk Yasaları gereğince karar verir." Bu konuda "ceza kanunu-özel kanunlar" ayrımı yapılamaz. Genel olarak yasalar neyi gerektiriyorsa, onu yerine getirmek gerekir.

Yasalarımız, ceza hukuku ile medeni hukuk arasındaki ilişkiyi ve ceza mahkemesi kararları ile hukuk mahkemesi kararlarının birbirlerine etkilerini genel bir kural ile düzenlemiş değildir. Yer yer bazı yasa hükümlerinde bu etkiler yer almış olup, bunlardan en başta geleni 818 sayılı BK. 53. (yeni 6098 sayılı TBK.74) maddesidir; hukuk hakiminin eylemin suç niteliğini doğrudan araştırma yetkisi bu maddeden güç almaktadır.

BK.53. (TBK.74) maddesine benzer bir hüküm 1086/HMUK.315.maddesinde (6100/HMK.214.maddesinde) yer almıştır. Buna göre, bir senedin sahte olmadığına ilişkin ceza mahkemesinde aklama kararı verilmiş olsa, hukuk mahkemesinde sahteliğinin saptanması durumunda senet iptal edilebilir.

Burada 818 sayılı BK. 54. (6098 sayılı TBK.65) maddesinden de söz etmeliyiz. Bilindiği gibi TCK. 46. ve 54. maddelerine (5237 sayılı TCK 31-34) göre ehliyetsizlik veya yaş küçüklüğü nedeniyle ceza verilemeyen kişiler, BK.54.(TBK.65.) maddesine göre haksız eylemlerinden dolayı, hakkaniyet gerektiriyorsa, tazminat ödemekle yükümlü olurlar. Bu kişilerin ehliyetsiz ve küçük yaşta olmaları, eylemlerinin suç niteliğini ortadan kaldırmayacağından, bunlara karşı açılan davalarda uzamış (ceza) zamanaşımı uygulanır.

Bu konuda Yargıtay kararları :

Ceza hakimi eylemin suç olup olmadığı üzerinde durmaksızın delil yetersizliği nedeniyle beraat kararı vermiş olursa, hukuk hakimi, bununla bağlı kalmayarak haksız eylemin suç niteliğini taşıyıp taşımadığını araştırır. Bunun gibi ortada böyle bir hükmün bulunmaması halinde de, hukuk hakimi, cezai sorumluluğu gerektiren bir eylemin işlenmiş olup olmadığını serbestçe inceleyip takdir eder ve olaya uygulanacak zamanaşımını belirler.

HGK.18.11.1981, E. 1979/4-231, K.1981/744 (YKD.1982/6-766)

Tazminat davasına neden olan haksız eylemin faili hakkında ceza kovuşturması yapılmamış ise, BK.nun 60.maddesine göre zamanaşımı meselesini inceleyen hukuk hakiminin; haksız eylemin gerçekten cezayı gerektirir nitelikte olup olmadığını, cezayı gerektiriyorsa eylemin ceza hukuku bakımından daha uzun zamanaşımına tabi kılınıp kılınmadığını araştırması ve eylem daha uzun zamanaşımına tabi kılınmışsa, uzamış ceza zamanaşımı süresini uygulaması gerekir.

4.HD.20.09.1979, 4725-9975 (YKD.1980/8-1082)

Ceza davası açılmamışsa, eylemin suç niteliğinde olup olmadığını hukuk hakimi takdir edecektir. O halde mahkemece davalıların işlemiş olduğu eylemin niteliği üzerinde de durulmalı ve cezayı gerektirir nitelikte bulunduğu sonucuna varılırsa ceza zamanaşımının da gözetilmesi gerekir

4.HD.27.01.2003, E.2002/10674 - K.2003/844

Ceza mahkemesince, suç öğelerinin oluşmadığı nedeniyle beraat kararı verilmesi hali dışında, eylemin suç oluşturup oluşturmadığının, hukuk yargıcı tarafından değerlendirilip saptanması gerekir.

4.HD.14.06.2004, E.2004/1183 - K.2004/7711

10-Ceza mahkemesinde delil yetersizliği nedeniyle beraat kararı verilmesi durumunda dahi, hukuk hakimi, eylemin suç oluşturup oluşturmadığını araştırarak ve suç unsuru saptamışsa, uzamış ceza zamanaşımını uygulayacaktır.

Ceza mahkemesince, suç öğelerinin oluşmadığı nedeniyle beraat kararı verilmesi hali dışında, eylemin suç oluşturup oluşturmadığının, hukuk yargıcı tarafından değerlendirilip saptanması gerekir. 4.HD.28.12.2007, E.2007/13984 - K.2007/16462

Ceza hakimi eylemin suç olup olmadığını üzerinde durmaksızın delil yetersizliği nedeniyle beraat kararı vermiş olursa, hukuk hakimi, bununla ilgili kalmayarak haksız eylemin suç niteliğini taşıyıp taşımadığını araştırır.

HGK.18.11.1981, E.1979/4-231 - K.1981/744 (YKD.1982/6-766)

Davalı her ne kadar ceza yargılamasında beraat etmişse de, BK.nun 53. maddesindeki düzenleme itibarıyla, kanıt yetersizliğine dayanan beraat kararı hukuk hakimini bağlamaz. Mevcut deliller ceza mahkumiyeti için yeterli sayılmasalar bile, hukuk hakimi aynı delilleri topladığı yeni deliller ile birlikte serbestçe değerlendirmek suretiyle farklı sonuca ulaşabilir. 4.HD.11.10.2001, E.2001/5007 - K.2001/9346

Davaya neden olan eylemin suç teşkil etmesi halinde, tazminat davasında dahi ceza zamanaşımı uygulanır. Hakkında açılan ceza davası sonunda, davalının suç kastı bulunmadığı gerekçesiyle beraat etmiş olması, tazminat davasında anılan kuralın uygulanmasına engel değildir. 4.HD.19.10.1998, E.1998/4220 – K.1998/7898

11-Kamu davasından vazgeçmenin hukuk mahkemesine etkisi

Genel olarak, karakolda, savcılıkta şikâyetten vazgeçme beyanı tazminat hakkını ortadan kaldırmaz. Ceza davası açıldıktan sonra da, hakim huzurunda (sadece) şikâyetçi olunmadığının beyan edilmesi de hukuk mahkemesinde maddi ve manevi tazminat davası açma hakkını ortadan kaldırmaz. Tazminat hakkının kaybedilmesi için, ayrıca ve açıkça yargıç huzurunda “maddi ve manevi tazminat istenmediği” beyan edilmeli ve bu beyan kesin olmalıdır. Bu konuda eski ve yeni TCK arasında önemli bir fark vardır. Şöyle ki:

765 sayılı (eski) TCK.111. maddesine göre: “*Hukuku amme davasının düşmesi, cürümden zarar gören şahsın davadan vazgeçmiş olmasından ileri gelmiş ve vazgeçtiği sırada hukuku şahsiyesini ayrıca muhafaza eylememiş ise artık hukuk mahkemesinde dahi dava edemez.*”

5237 sayılı (yeni) TCK 73.maddesi 7.bendine göre: “*Kamu davasının düşmesi, suçtan zarar gören kişinin şikâyetten vazgeçmiş olmasından ileri gelmiş ve vazgeçtiği sırada şahsi haklarından da vazgeçtiğini ayrıca açıklamış ise artık hukuk mahkemesinde de dava açamaz.*”

İki Yasa arasındaki fark:

Eski Yasa’ya göre, ceza davasında yargıç huzurunda şikâyetten vazgeçildiği sırada **kişisel haklar (ayrıca) saklı tutulmamış ise**, artık hukuk mahkemesinde tazminat davası açılmaz.

Yeni Yasa'ya göre, ceza davasında yargıç huzurunda şikâyetten vazgeçildiği sırada, ayrıca **kişisel haklardan da vazgeçildiği açıklanmamış ise**, tazminat isteme hakkı ortadan kalkmaz. Buna karşılık **kişisel haklardan da vazgeçildiği (ayrıca) açıklanmış ise**, artık tazminat isteme hakkı kaybedilir.

Kısaca:

Eski Yasa: Kişisel haklar ayrıca **saklı tutulmamış ise**, tazminat hakkı kaybedilir.

Yeni Yasa: Kişisel haklardan **vazgeçildiği (ayrıca) açıklanmış ise**, tazminat hakkından da vazgeçilmiş olur.

Görüldüğü gibi, eski TCK'da bir tür "zımnî feragat" söz konusu idi.

Buna karşılık yeni TCK'da suçtan zarar gören kişinin yalnızca şikâyetinden vazgeçmiş olması ve bu vazgeçme ile kamu davasının düşmesi, hukuk mahkemesinde tazminat davası açma hakkını ortadan kaldırmamaktadır. Başka bir anlatımla, yeni TCK'na göre, hukuk mahkemesinde tazminat davası açma hakkının kaybedilmesi için, ceza davasında ve yargıç huzurunda "kişisel haklardan da vazgeçildiği" ayrıca ve açıkça beyan edilmelidir.

(Bu konu, önemi nedeniyle, ileriki bölümlerde ayrı bir başlık altında geniş biçimde ele alınacak ve Yargıtay kararlarından örnekler verilecektir.)

12- Ceza ehliyeti olmayanlar hakkında da uzamış (ceza) zamanaşımı uygulanır.

Ehliyetsizlik nedeniyle kamu davasının düşmüş olması, ceza ehliyeti olmayanlar hakkında uzamış (ceza) zamanaşımının uygulanmasına engel değildir. Yargıtay'ın bir kararının konusunu oluşturan olayda, haksız eylemi işleyen davalı küçüğün her ne kadar ceza ehliyeti yoksa da, işlemiş olduğu eylemin suç teşkil etmesi nedeniyle hakkında daha uzun olan ceza zamanaşımının uygulanması gerekeceği, hakkında BK.54.maddesi hükmü gözetilerek karar verileceği sonucuna varılmıştır.⁹

Bir başka Yargıtay kararında açıklandığı üzere "Orman yangınına sebebiyet vermek suçundan haklarında kamu davası açılan küçüklerin ayırtım gücü bulunmadığı anlaşılacak ceza uygulanamayacağı kararı verilmiş olmakla birlikte, haklarında TCK. m.54/1. uyarınca aynı yasanın 53.maddesi (5237 TCK.m.31) uygulanacağı sonucuna varılmış; daha sonra hukuk mahkemesinde açılan tazminat davasında, davalıların yangının çıkması ile ilgileri bulunmadığı gerekçesi ile davanın reddedilmesi üzerine, karar şu gerekçelerle bozulmuştur:

Sanıklar ayırtım gücünden yoksun olsalar bile, suç işlediklerine ilişkin yeterli kanıt varsa kamu davası açılması zorunludur. Kamu davasına bakan ceza hakimi, toplayacağı delillere göre, sanıkların kendilerine yüklenen eylemi işledikleri sonucuna varmış, ancak ayırtım gücünden yoksun olduklarını gözetip TCK. nun 54. maddesi 1. fıkrası uyarınca (5237 TCK.m.31) ceza uygulamasına gerek bulunmadığına karar vermiştir. O halde davalıların üzerlerine atılı eylemi işlediklerine ilişkin kesinleşmiş mahkeme kararı vardır. Bu karar Borçlar Kanununun 53. maddesi (yeni TBK.74.maddesi) hükmüne göre hukuk hakimini de bağlar."¹⁰ Bu durumda orman yangınına sebebiyet veren kişilerin ehliyetsiz ve küçük yaşta olmaları, eylemlerinin suç niteliğini ortadan kaldırmayacağından, haklarında uzamış (ceza) zamanaşımı uygulanabilecektir.

Yukarda, hukuk hakiminin yetkisine ilişkin bölümde belirttiğimiz gibi, 5237 sayılı TCK 31-34 maddelerine (765 sayılı eski TCK. 46. ve 54. maddelerine) göre ehliyetsizlik veya yaş küçüklüğü nedeniyle ceza verilemeyen kişiler, Borçlar Yasası 54. maddesine (yeni TBK.65.maddesine) göre haksız eylemlerinden dolayı, hakkaniyet gerektiriyorsa, tazminat ödemekle yükümlü olacaklarından, bu kişilerin ehliyetsiz ve küçük yaşta olmaları,

⁹ 4.HD.17.11.1988 gün 6907-9827 sayılı kararı, T.Uygur, Borçlar Kanunu,1990, Cilt:I.,sf.976

¹⁰ 4.HD.19.2.1987 gün 352-1016 sayılı ve 07.11.1988 gün 6907-9827 sayılı kararları.-Karahasan, Sorumluluk ve Tazminat Hukuku, 1981, Sh. 1618

eylemlerinin suç niteliğini ortadan kaldırmayacağından, bunlara karşı açılan davalarda uzamış (ceza) zamanaşımı uygulanacaktır. ¹¹

13-Mirasçılara karşı açılan davada da uzamış (ceza) zamanaşımı uygulanır.

Eylemi işleyen hakkında kamu davasının açılmış olması veya mahkumiyet kararı verilmiş bulunması gerekli olmadığı gibi, **sanığın** mahkumiyet kararından sonra **ölmüş olması** durumu da ceza davası zamanaşımının uygulanmasına engel değildir. Çünkü **mirasçılar ölenin külli halefidirler.**

818 sayılı Borçlar Kanunu m.60/1,c.2 (6098 sayılı TBK.72/1,c.2) hükmü, tazminat davasının ceza kanunları gereğince süresi daha uzun zamanaşımına tabi cezayı gerektiren bir eylemden doğmuş olması halinde o zamanaşımının mutlak surette uygulanmasını öngörmektedir. Davaya konu olan olayda zararı doğuran eylem cezayı gerektirmekte ise uzamış (ceza) zamanaşımı uygulanacaktır. Ancak, haksız eylemi işleyenin ölmüş bulunması karşısında üzerinde durulacak yön, daha uzun olan ceza zamanaşımının onun **mirasçıları hakkında** uygulanıp uygulanmayacağıdır. Yargıtay'ın çok sayıda, yerleşik kararlarında belirtildiği üzere, ceza zamanaşımının uygulanabilmesi için haksız eylemin sadece suç niteliğinde bulunması yeterlidir. Eylemi işleyen hakkında kamu davasının açılmış olması veya mahkumiyet kararı verilmiş bulunması gerekli olmadığı gibi, **sanığın** mahkumiyet kararından sonra ölmüş olması hali de buna engel değildir. Çünkü mirasçılar ölenin külli halefidirler. Medeni Hukuk bakımından miras bırakandan daha iyi bir hukuki duruma malik değildirler.

Haksız eylemi işleyenin daha başlangıçta ölmüş olması ve C.Savcılığınca "ölüm nedeniyle takipsizlik kararı" verilmesi ya da kovuşturma yapıp dava açıldıktan sonra, ölüm nedeniyle kamu davasının düşmesi durumlarında da, hukuk mahkemesinde **mirasçılara karşı açılan** tazminat davasında, suç niteliğindeki haksız eylemden zarar görenler uzamış (ceza) zamanaşımından yararlanabileceklerdir. ¹²

Yargıtay kararlarından örnekler :

Mirasçılar hakkında da uzamış ceza zamanaşımı uygulanır.

Eylemi işleyen hakkında ceza davasının açılmış olması veya mahkumiyet kararı verilmiş bulunması gerekli olmadığı gibi, **sanığın** mahkumiyet kararından sonra **ölmüş olması** hali de buna engel değildir. Mirasçılar hakkında da uzamış ceza zamanaşımı uygulanır.

4.HD.08.07.1986, E.1986/4736 - K.1986/5453 (YKD.1986/11-1621)

Sanığın mahkumiyet kararından sonra ölmesi durumunda, külli halefi durumundaki mirasçılar hakkında açılan davada uzamış ceza zamanaşımı uygulanır.

Eylemi işleyen hakkında kamu davasının açılmış olması veya mahkumiyet kararı verilmiş bulunması gerekli olmadığı gibi, **sanığın** mahkumiyet kararından sonra ölmüş olması hali de buna engel değildir. Çünkü mirasçılar ölenin külli halefidirler.

4.HD.25.01.1990, E. 1989/6101 - K.1990/285 (YKD.1990/4-535)

B.K. 60/2 maddesi uyarınca uzamış (ceza) zamanaşımının davalı mirasçılar hakkında da uygulanması gerekir

Davalıların miras bırakanının tedbirsizlik ve dikkatsizlik sonucu ölüme sebebiyet vermesi nedeniyle açılan maddi ve manevi tazminat davasında, miras bırakan olay nedeniyle TCK 455/1-son maddesi hükmüne göre altı ay hapis cezasına mahkûm olduğundan, B.K. 60/2 maddesi uyarınca uzamış (ceza) zamanaşımının davalı mirasçılar hakkında da uygulanması gerekir.

(4.HD.24.12.1985, E.8979-K.10275) (Yasa HD.1986/11-1528,no:629)

¹¹ Anımsatalım ki, suç sayılır eylemi nedeniyle küçüğe karşı açılan davada, ana veya babanın Medeni Yasa'nın 369.maddesine göre sorumluluklarının söz konusu olmadığı olaylarda, (1) yıllık zamanaşımı değil, uzamış ceza zamanaşımı uygulanır. (4.HD.18.04.2002, E.2002/301 – K.2002/5075)

¹² Bkz. Mustafa Reşit Karahasan, a.g.e., sf.1003 ve Dr. A. Becker, İsviçre Medeni Kanunu Şerhi, Cilt: 6, Borçlar Kanunu Çevirisi, 1. Kısım, Genel Hükümler, Sahife 360

Murisin eylemi suç oluşturuyorsa, mirasçılar hakkında da uzamış (ceza) zamanaşımı uygulanmak gerekir.

Ceza davası zamanaşımının uygulanabilmesi için haksız eylemin sadece suç niteliğinde bulunması yeterlidir. Bu zamanaşımının uygulanabilmesi için eylemi işleyen hakkında kamu davasının açılmış olması veya mahkumiyet kararı verilmiş bulunması gerekli olmadığı gibi, sanığın mahkumiyet kararından sonra ölmüş olması hali de buna engel değildir. Çünkü mirasçılar ölenin külli halefidirler. Medeni Hukuk bakımından miras bırakandan daha iyi bir hukuki duruma malik değildiler. Gerçekten mirasçılar Medeni Hukuk bakımından muristen daha iyi bir hukuki duruma malik değildiler.

(4.HD.25.12.1981, E.11922-K.13786)

Suç sayılan eylemin failinin, tazminat davasının açılmasından önce veya davanın görülmesi sırasında ölmüş olduğu durumlarda, uzamış (ceza) zamanaşımı mirasçılar hakkında da uygulanır.

Tazminat davalarında ceza zamanaşımının uygulanabilmesi için, sadece eylemin aynı zamanda bir suç oluşturması yeterli olup, fail hakkında mahkumiyet kararıyla sonuçlanmış bir ceza davasının varlığı, hatta böyle bir ceza davasının açılması ya da zarar görenin o davada tazminat yönünden bir talepte bulunmuş olması koşulu aranmamaktadır.

Ceza davasının açıldığı hallerde, sanığın mahkumiyet kararından önce veya sonra ölmüş olması da, sonuca etkili değildir. Uzamış (ceza) zamanaşımı, mirasçılar hakkında da da uygulanır. (HGK.16.04.2008, E.2008/4-326 K.2008/325)

14-Cezaların ertelenmesi veya özel af, uzamış (ceza) zamanaşımını etkilemez.

Genel af yasaları dışında, en son yürürlüğe giren 21 Aralık 2000 gün ve 4616 sayılı yasanın uygulanmasında olduğu gibi cezaların ertelenmesi veya özel af, hukuk mahkemesinde açılan maddi ve manevi tazminat davalarında uzamış (ceza) zamanaşımının uygulanmasına engel değildir.

Haksız eylemin suç teşkil etmesi durumunda ceza zamanaşımı uygulanır. Bu süre, dava açıldığı tarih itibariyle dolmuş ise de, açılan ceza davası kesin bir sonuca bağlanmayıp 4616 sayılı Yasa uyarınca ertelenmiştir. Şu durumda, ceza davasının sonuçlandığından söz edilemez. Anılan yasa hükümlerine göre suç teşkil eden eylem 4616 sayılı Yasa kapsamında olduğundan yargılamanın af nedeniyle kesin hükme bağlanması ertelenmiştir. Bu erteleme süresi, Ceza Yasası'nın 102. maddesinde öngörülen kamu davasının zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılmasına ilişkin süre sonuna kadar uzamaktadır. Diğer bir anlatımla anılan yasa kapsamında bulunan ve suç oluşturan bir haksız eylemin anılan yasa hükümlerine göre kamu davasının ertelenmesi durumunda zamanaşımının süresini, kamu davasının zamanaşımı süresi kadar uzaması gerekmektedir. Bu husus, genel bir zamanaşımı ilkesi ve sonucu olmayıp, anılan 4616 sayılı Yasa ile getirilen düzenlemenin bir sonucudur. Açıklanan olgular ve yasal düzenleme itibarıyla davanın zamanaşımına uğradığından söz edilemez.

(4.HD.20.02.2003, E.2002/11248 - K.2003/1558)

Cezanın ertelenmiş olması, uzamış ceza zamanaşımının uygulanmasına engel değildir. (4616 Sayılı Yasa; 2918/m.109/2)

(19.HD.30.06.2003,E.2003/3340 - K.2003/7018)

Suç teşkil eden eylem 4616 sayılı Yasa kapsamında olduğundan yargılamanın Af nedeniyle kesin hükme bağlanması ertelenmiştir. Yasa kapsamında bulunan ve suç oluşturan bir haksız eylemin anılan yasa hükümlerine göre kamu davasının ertelenmesi durumunda zamanaşımının süresini, kamu davasının zamanaşımı süresi kadar uzaması gerekmektedir. Bu nedenle, davanın zamanaşımına uğradığından sözedilemez. (BK/60, 765 s. TCK/102, 5237 s. TCK/66, 4616 s. Şartla SalıvermeK/1)

(4.HD.10.10.2003, E.2003/5827 - K.2003/11431)

Haksız eylem aynı zamanda bir suç oluşturuyorsa açılacak tazminat davaları içinde ceza (uzamış) zamanaşımı süresinin uygulanacağı öngörülmüştür..Sürücü hakkında açılan ceza davasının 4616 Sayılı Kanun ile ertelenmiş olması, uzamış ceza zamanaşımının uygulanmasına engel değildir.

(4.HD.02.07.2003, E.2003/4026 - K.2003/8733)

15-Af yasalarının ceza zamanaşımına etkisi

Af yasalarını incelerken ikili bir ayırım yapmak gerekir: Genel Af, haksız eylemin cezalandırılabilme (suç olma) özelliğini kaybettirir; artık daha uzun ceza zamanaşımının uygulanması olanağı ortadan kalkar, hukuk zamanaşımının uygulanması gerekir. Buna karşılık özel bir af ile sadece cezada bir indirimle gidilmesi halinde, daha uzun ceza zamanaşımı uygulanmaya devam eder, zira bu halde fiil cezalandırılabilme (suç olma) özelliğini yitirmemektedir. Hukuk zamanaşımının uygulanmasının gerekli olduğu hallerde, ceza davası açılmış ve devam etmekte ise, af nedeniyle ceza davasının düşme kararının kesinleştiği günden başlayarak, henüz ceza davası açılmamış ise, af yasasının yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak hukuk zamanaşımı süresi işlemeye başlar.¹³

Yargıtay 7.12.1955 gün 17/26 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararına göre : “Haksız eylemlerin Af Kanunuyla cezai niteliklerini yitirmeleri durumunda, bu eylemlerden doğan ödenen davalarda B.K. 60 maddesinde belirlenen hukuk zamanaşımının uygulanması gerekir.”

Bu konuda Yargıtay HGK.18.11.1981 gün E.1979/4-231 K.1981/744 sayılı kararında şöyle bir ayırım yapılmıştır:

Af yasası kamu davası açılmadan önce çıkmış ise, BK. m.60/1'deki bir yıllık hukuk zamanaşımı süresi, Af Yasasının yürürlüğe girdiği tarihten itibaren;

Eğer Af Yasası kamu davasının açılmasından sonra çıkmış ise, bu takdirde de af nedeniyle ceza davasının düşmesine ilişkin kararın kesinleşmesi gününden itibaren işlemeye başlayacaktır.

Burada, suçtan zarar görenin kamu davasına katılmış olup olmadığının bir etkisi yoktur. Her iki halde de bir yıllık hukuk zamanaşımının uygulanması gerekir.¹⁴

Yineliyim ki, eğer genel af değil de, özel af sözkonusu ise (TCK.98) ceza tümüyle kaldırılmış olsa bile, hukuk zamanaşımının değil uzamış zamanaşımının uygulanması gerekir.¹⁵

¹³ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, a.g.e. sf.724

¹⁴ YKD.1981/6-767; M.R. Karahasan, a.g.e., sf.494-496

¹⁵ Y.4.HD. 11.12.1978,12356/13942 - Karacabey, a.g.e, sf.90